

בבית המשפט העליון

בש"פ 9437/17

לפני: כבוד השופטת יי וילנר

העוררת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, כב' השופט ע' קובו, מיום 3.12.2017, במ"ת 20705-07-17

בשם העוררת: עו"ד אופיר טישלר

בשם המשיב: עו"ד אבי חימי; עו"ד חי הבר

החלטה

1. לפניי ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט ע' קובו) מיום 3.12.2017, במ"ת 20705-07-17, בגדרה הורה על מעצרו של המשיב בתנאי פיקוח אלקטרוני בבית הוריו, לצד תנאים מגבילים נוספים.

רקע

2. ביום 10.7.2017 הוגש כתב אישום כנגד המשיב לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד. במסגרת כתב האישום יוחסו למשיב שורה של עבירות שבוצעו כלפי שש מתלוננות, ביניהן אינוס במרמה (ריבוי עבירות) עבירה לפי סעיף 345(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות (ריבוי

עבירות) עבירה לפי סעיף 415 סיפא לחוק; תקיפה הגורמת חבלה של ממש (ריבוי עבירות) עבירה לפי סעיף 380 לחוק; תקיפה שלא כדין (ריבוי עבירות) עבירה לפי סעיף 379 לחוק.

3. כמפורט בכתב האישום, במשך כשלוש שנים הציג עצמו המשיב, נשוי ואב לילד, בפני המתלוננות כראש יחידת "כידון" במוסד למודיעין ותפקידים מיוחדים, וזאת במטרה להונות את המתלוננות ולהביאן לקיים עמו מערכות יחסים אינטימיות ולקבל מהן סכומי כסף שונים.

במסגרת מצג השווא שהציג המשיב למתלוננות טען המשיב כי בתפקידו במוסד הוא נדרש לשהות בחוץ לארץ פעמים רבות כחלק ממבצעים מורכבים בהם הוא נוטל חלק. המשיב הציג בפני המתלוננות תעודות שונות, הציג בפני אחת מהן אקדח דמה, והתקשר אל חלקן בזהויות בדויות של גברים ונשים הנחזים כעובדים תחת פיקודו במוסד. המשיב הציג בכזב למתלוננות כי יפעל לגייסן למוסד. המתלוננות בתורן האמינו למצג השווא והסכימו להתגייס למוסד. במסגרת הליכי הגיוס הפיקטיביים הטיל המשיב על המתלוננות משימות רבות בתדירות יומית, ובכלל זה קיום יחסי מין עמו וגיוס כספים עבורו.

התנהלות המשיב הגיעה עד כדי השתלטות על שיגרת חייהן של חלק מן המתלוננות, תוך הטלת מורא, השפלה וביזוי, ובחלק מן המקרים אף נקט המשיב באלימות כלפי אחת המתלוננות. עוד עולה מכתב האישום ומתסקיר המעצר מיום 18.9.2017 (להלן: תסקיר המעצר) כי אף בפני אשתו הציג המשיב מצג שווא לפיו הוא איש מוסד, ועד למעצרו היא לא ידעה כי אינו איש המוסד.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום התבקש בית המשפט המחוזי להורות על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים נגדו, וכך להורות על צו איסור פרסום למעט פרסום שמו של המשיב, סעיפי האישום שהואשם בהם ופרפרזה מכתב האישום. בית המשפט המחוזי הורה כי המשיב ייעצר עד ליום 26.7.2017, וכי צו איסור הפרסום יישאר על כנו, למעט התרת פרסום פרפרזה מכתב האישום. ביום 16.8.2017 הורה בית המשפט המחוזי על קבלת תסקיר מעצר בעניינו של המשיב. ביום 18.9.2017 התקבל כאמור תסקיר המעצר ממנו עולה כי ניכרים במשיב ריבוי גורמי סיכון, וכי קיימת רמת סיכון להישנות התנהלות פוגענית ומעשי מרמה בעתיד. לצד התרשמות זו המליץ שירות המבחן על שחרורו של המשיב למעצר בית בתנאים מגבילים.

5. ביום 1.10.2017 הורה בית המשפט המחוזי, על אף המלצתו החיובית של שירות המבחן, על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים בעניינו (להלן: ההחלטה הראשונה). בית המשפט המחוזי נימק את החלטתו בכך שאין בהכרה המילולית שהביע המשיב לגבי חומרת מעשיו והצורך שלו לקבלת טיפול מתאים, די על מנת להפחית את המסוכנות הנשקפת ממנו וליתן בו אמון. בנוסף, עמד בית המשפט המחוזי על הקושי המובנה בתסקיר המעצר בין תוכנו, אשר אינו חיובי, לבין ההמלצה הסופית לשחרר את המשיב למעצר בית עם תנאים מגבילים. עוד נקבע כי במידה והמשיב יעבור תהליך של שינוי והפנמת חומרת מעשיו - בין אם באמצעות טיפול שיינתן לו במסגרת שירות בתי הסוהר ובין אם בטיפול פסיכולוגי פרטי, ובין אם בדרך אחרת - באופן שיצביע על הפחתת מסוכנותו, והאפשרות לתת בו אמון, הרי שפתוחה בפני המשיב האפשרות להגיש בקשה לעיון חוזר.

6. בחלוף חודש ממועד מתן החלטה זו, ביום 1.11.2017, הגיש המשיב בקשה לעיון חוזר לבית המשפט המחוזי, ובה עתר להורות על שחרורו למעצר בית עם תנאים מגבילים. בבקשה טען המשיב כי החל בהליך טיפולי וקיים סדרה של מפגשים עם מטפלת מקצועית, וכי חל בו תהליך של שינוי והפנמה אשר מצביע על הפחתת מסוכנותו והאפשרות לתת בו אמון.

7. ביום 3.12.2017 התקיים דיון בבית המשפט המחוזי בבקשה לעיון חוזר. לקראת הדיון התקבל תסקיר מעצר משלים (להלן: התסקיר המשלים) בו צוין כי מאז המפגש האחרון עם שירות המבחן קיים המשיב שלוש פגישות בבית המעצר עם מטפלת מטעם "התחלה חדשה" - מרכז פרטי המוכר כמרכז מורשה לשיקום מונע לעברייני מין (להלן: המרכז). המטפלת מסרה לשירות המבחן כי המשיב שיתף עמה פעולה, גילה נכונות לבחון את התנהלותו הבעייתית, וכי היא התרשמה שהמשיב מתאים לטיפול ויוכל להשתלב במרכז. כמו כן, גובשה למשיב תכנית טיפולית. לאור זאת, חזר שירות המבחן על המלצתו לשחרור המשיב למעצר בית עם תנאים מגבילים, וזאת אף ללא צורך בפיקוח אלקטרוני.

בית המשפט המחוזי קיבל את הבקשה (להלן: ההחלטה השנייה) והורה על שחרורו של המשיב לחלופת מעצר בית מלא בבית הוריו באשדוד. חרף המלצת שירות המבחן, הורה בית המשפט על המשך מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני, וזאת כדי לאיין את מסוכנותו. בבסיס החלטת בית המשפט המחוזי עמדה קביעתו כי "אכן

התסקיר החדש שהתקבל מעלה כי המשיב החל לעבור תהליך של שינוי והפנמה כפי שנקבע בהחלטה הקודמת. מובן הדבר כי בעבירות מסוג זה מדובר בתהליך ארוך אשר יארך עוד זמן רב ואולם כבר כעת נדמה כי חלה הפחתה במסוכנותו והמשיב נכון לקבל טיפול ולהכיר בחומרת מעשיו" (עמ' 26 להחלטה). כמו כן, הורה בית המשפט על תנאים מגבילים: איסור יצירת קשר עם המתלוננות וכן הרחקה למרחק של 1 קילומטר מהמתלוננות; איסור כניסה של נשים לבית בו ישהה המשיב במעצר בית, למעט בני משפחה והמטפלת; איסור גלישה באינטרנט ואיסור שימוש בטלפון הכולל גלישה באינטרנט; צו איסור יציאה מהארץ והפקדת דרכונו של המשיב בבית המשפט; ערבויות שונות. על החלטה זו הגישה העוררת את הערר שלפניי.

טענות הצדדים

8. בדיון שהתקיים לפניי ביום 5.12.2017 טענה העוררת כי לא חל שינוי נסיבות אשר הצדיק עיון חדש בהחלטה הראשונה. לטענתה, מסוכנותו של המשיב גבוהה ביותר, שכן המשיב חי במשך תקופה ארוכה בדרך של "חיים כפולים", התנהגותו נמצאת ברף הגבוה של עבירות האינוס במרמה, עד כפסע מאינוס ממש, כלשונה, ואין לייחס חשיבות יתרה להיעדר עבר פלילי במצב דברים בו המשיב עבר את העבירות המיוחסות לו במשך תקופה ארוכה. עוד לטענתה אין לתת אמון במשיב, ומבלי להטיל דופי במפקחים שנקבעו בהחלטת בית המשפט המחוזי, הרי שיש חשש ממשי שהמשיב יתהלך אף בהם. העוררת הדגישה את ההתרשמות השלילית של שירות המבחן מאישיותו השלילית של המשיב וטענה כי אין ליתן משקל להמלצה הסופית של שירות המבחן שאינה מתיישבת עם התוכן השלילי של התסקיר. העוררת אינה חולקת על השינוי החיובי שחל, ככל הנראה, במשיב, אך טוענת כי אין לראות במשך הזמן הקצר מתחילת ההליך הטיפולי משל "חלוף הזמן" המצדיק עיון מחדש בהחלטה לעצור את המשיב עד תום ההליכים.

9. סנגורו של המשיב טען כי המשיב פעל לפי המתווה שקבע בית המשפט המחוזי בהחלטתו הראשונה, לפיו, ככל שתהיה התקדמות טיפולית אצל המשיב, יוכל הוא להגיש בקשה לעיון חוזר. המשיב טען כי המטפלת התרשמה שבפרק הזמן שחלף ממועד מתן ההחלטה הראשונה המשיב "מבטא מוטיבציה גבוהה ואותנטית, להשתלב בהליך טיפולי, הירתמותו של [המשיב] להליך הטיפולי בלט מהמפגשים שהתקיימו עימו", דבר אשר מעיד לטענת בא-כוח המשיב על התנעת הליך טיפולי, אשר מאיין את מסוכנותו של המשיב. המשיב טוען עוד כי תנאי המעצר שנקבעו הם מידתיים וכי ההחלטה המורה על שחרורו בתנאים מאזנת בין מכלול השיקולים הרלבנטיים. כמו כן,

הפנה בא-כוח המשיב לבש"פ 90/99 מדינת ישראל נ' פלוני (10.1.1999) בו נקבע כי במקרים גבוליים בהם הכף אינה נוטה באופן ברור לצד המעצר או לצד השחרור, אין להתעלם מהחלטת בית המשפט המחוזי ויש צורך בטעם מיוחד כדי לבטל את החלטתו.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בכל החומר הרלבנטי, ושמעתי את באי-כוח הצדדים בדיון שהתקיים לפניי, שוכנעתי כי דין הערר להתקבל.

11. ענייננו בהליך לפי סעיף 52(א) לחוק המעצרים הקובע כי עצור רשאי לפנות בבקשה לעיון חוזר בעניין הנוגע למעצרו "אם נתגלו עובדות חדשות, נשתנו נסיבות או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה". נקבע בפסיקה כי בקשה על-פי סעיף זה אינה מהווה "מסלול עוקף" לערעור על החלטת המעצר (בש"פ 6745/17 יונס נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (26.9.2017)) והיא נתונה לביקורת שיפוטית של ערכאת הערעור בהתאם לסעיף 53(א) לחוק המעצרים.

12. 'שינוי נסיבות' מוגדר כמידע אשר יכול היה להניע את השופט מלתת את החלטתו המקורית, לו היה מודע למידע זה בשעתו (בש"פ 314/87 גבריאל ועקנין נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(4) 511 (1987)). כלומר, על המידע להיות מהותי ומשמעותי דיו על מנת להביא לשינוי ההחלטה המקורית. 'פרק זמן ניכר' פורש בפסיקה בגמישות, תוך איזון ראוי בין הפגיעה הנגרמת לנאשם בשל חלוף הזמן, לבין האינטרס הציבורי. בגדר איזון זה יש להביא בחשבון את טיב האישומים המיוחסים לנאשם, מידת המסוכנות הנשקפת ממנו, התנהגותו במעצר ונסיבותיו האישיות (בש"פ 8970/11 חדיגה נ' מדינת ישראל (11.12.2011)); בש"פ 6845/07 קוסטריקין נ' מדינת ישראל (19.8.2007)).

13. יישום אמות מידה אלו על המקרה שלפנינו מוליך למסקנה כי לא התקיימו התנאים המצדיקים עיון חוזר בהחלטה - הן לגבי הדרישה לשינוי נסיבות והן לגבי דרישת חלוף הזמן. בית משפט המחוזי ראה בהליך הטיפולי שהחל בו המשיב, שינוי נסיבות מהותי המצדיק, כשלעצמו, את שינוי ההחלטה. לא שוכנעתי כי היה בתשתית שהונחה לפני בית משפט המחוזי בסיס מספיק למסקנה אליה הגיע כי בעקבות הטיפול חל שינוי ממשי בתפיסת עולמו של המשיב. נדמה כי המשיב טרם החל כלל בהליך הטיפולי. מעיון בתסקיר עולה כי נערכה למשיב הכנה בלבד לקראת בדיקה מקצועית

לבחינת התאמתו להליך טיפולי. מסקנתה של המטפלת הייתה חיובית - כי המשיב אכן מתאים לטיפול, אך אין לראות בכך התחלת הליך טיפולי, ובוודאי לא כזה שיש בו, בתקופה כה קצרה (כחודש ימים) כדי להשפיע על הלך רוחו של המשיב ועל תפיסת המציאות שלו.

אדגיש כי הניצנים החיוביים המתוארים בתסקיר המשלים (בעקבות שלושה מפגשים בלבד עם המטפלת) נסמכים ברובם על תחושתו הסובייקטיבית של המשיב אשר "הצליח להביא את עצמו באופן פתוח וכנה, תוך הכרה בצורך להשתלב בטיפול מעמיק נוכח חומרת התנהלותו המשקפת בעייתיות הן בתחום המרמה והן בתחום עבריינות המין". מסקנת המטפלת היא כי המשיב שיתף פעולה באופן פתוח תוך שגילה נכונות לבחון התנהלותו הבעייתית. על פניו, אין באלה, אף לא בדוחק, כדי להצביע על שינוי מהותי וממשי והפנמת חומרת מעשיו של המשיב, באופן שניתן לקבוע כי מסוכנותו פחתה וכי ניתן לתת בו אמון.

בהיעדר שינוי משמעותי בתפיסתו של המשיב, לא התקיימה הדרישה ל'שינוי נסיבות' הקבועה בהוראת סעיף 52(א) לחוק המעצרים, וממילא עומדת בעינה החלטתו הראשונה של בית המשפט המחוזי אשר קבע כי רמת מסוכנותו של המשיב וחוסר האמון כלפיו מחייבים מעצרו עד תום ההליכים, זאת בין היתר משום ש"מתוך התסקיר עולה תמונה של אדם המרוכז בעצמו וסיפוק צרכיו, אשר פועל להשגת מטרתו תוך שימוש בסביבתו, ללא יכולת אמפטית, בדרכי מרמה, תחכום וניצול וימשיך לעשות כן כל עוד הדבר משרת את צרכיו". המסקנה היא כי הכף נוטה לעבר השארת המשיב במעצר עד תום ההליכים כנגדו.

14. לא למותר לשוב ולהדגיש כי כתב האישום בעניינו של המשיב הוא חמור ביותר ועולה ממנו מסוכנות ברורה, אשר לא נעלמה מעיני בית המשפט המחוזי בהחלטתו הראשונה. עבירות האינוס המיוחסות למשיב אף מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית, ולא אחת קבע בית משפט זה כי רק בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן ניתן יהיה להסתפק אפוא בחלופת מעצר (ראו למשל: בש"פ 4811/15 אגבאריה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (28.7.2015)). הדברים נכונים ביתר שאת נוכח ריבוי המתלוננות, ריבוי העבירות, פרק הזמן הממושך שבמהלכו התבצעו לכאורה המעשים המיוחסים למשיב, והעובדה שמיוחסות למשיב עבירות שבוצעו תוך הצגת מצג שווא של גיוס לתפקיד בארגון ביטחוני. לא זו בלבד, אלא שהמשיב אף ניצל הכרות מוקדמת עם חלק מן המתלוננות (אישומים ד-ו) כדי ל"צוד" אותן ואף היתל בבני משפחתו הקרובה.

מאפיינים אלו אינם מאפשרים להגדיר את מסוכנותו של העורר כ"ממוקדת" וניתנת לאיון באמצעות תנאים מגבילים כפי שנקבע בהחלטה השנייה, הואיל והמשיב מסוגל להתל אף באנשים הקרובים אליו.

15. מובן כי במידה והמשיב אכן יעבור תהליך טיפולי משמעותי אשר יניב תוצאות של שינוי והפנמה, יהיה מקום לשוב ולשקול עיון חוזר בהחלטת המעצר הראשונה.

16. לא נעלמה מעיני בקשת חלק מן המתלוננות אשר הוגשה היום (6.12.2017), לפיה הן מבקשות להישמע בטרם מתן החלטה בערר דנן, שעה שלטענתן קיים חשש ששחרור המשיב יביא להפצת מדיה שלהן אשר נמצאת ברשותו ומהווה חדירה לפרטיותן. אולם, נוכח התוצאה אליה הגעתי, לא מצאתי לנכון להידרש לבקשה זו.

17. על יסוד כל האמור, הגעתי לכלל מסקנה כי יש לקבל את הערר. החלטתו של בית המשפט המחוזי מבוטלת, ואני מורה על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

ניתנה היום, י"ח בכסלו התשע"ח (6.12.2017).

ש ו פ ט ת